

TÉREY JÁNOS

Asztalizene

(SZÍNMI HÁROM TÉTELBEN)

Budán lakni világnézet.

Márai Sándor

...Sas-hegyre néző kilátással.

Örkény István

SZEMÉLYEK

KÁLMÁN, baleseti sebész a Szent János kórházban

ALMA, Kálmán felesége, ügyvéd

GYŐZŐ, a White Box étterem tulajdonosa

MARIANN, Győző felesége, kozmetikus

DELFIN, szoprán, az Operaház magánénekesnője

KRISZTIÁN, belsőépítész, díszlettervező

HENRIK, operakritikus

ZSUZSI, pincérnő a White Box-ban

ROLAND, pincér a White Box-ban

A DISZPÉCSER HANGJA

Zsuzsi és Roland 20–25 év körül, a többiek 25 és 40 év között. Játsszódik Budapesten, a kétezres évek közepén. Februári nap, szombat, késő délutántól hajnalig.

Megszakításokkal szimfonikus vagy kamarazene szól, olasz operák intermezói, illetve swing, vokális részek nélkül. A darabnak nem lehet eredeti zenéje. A zene „hallható” a szereplők számára, de általában a hangzó aláfestéstől függetlenül cselekednek, magyarul: nem hagyják sodortatni magukat a zene által. Delfin nem énekelhet. Senki sem dohányozhat. Szünet nélkül játszandó

(Részlet a II. felvonásból)

12

(Henrik leteszi az újságot, összeszedi magát és leül Delfin mellé. Valamit kérdez tőle, de nem érthető. Később Győző, Alma, Krisztián)

DELFIN *(fölcattan. Henriknek)*

...Hogy miért nem hívtak operabálba?
Mert nem vagy elegendő. Negatív vagy.
Nem kedveltetted meg magad, tudod?
Miért? Ki hívna? Hova hívna? Téged?
Nekik te meghaltál. Nekik te nem vagy.
Kérded, hogy miért hagynak cserben, úgymond?
Miért is nem foglalkoznak veled?
Gondolkozz már, Henrik, az Istenért.
Gondolkozz már, mit adsz nekik cserébe?
Cserébe az estéjükért? Na mit?
Egy jó szót? Egy mosolyt? Egy ötletet?
Henrik, veled nekik nem éri meg.
Eddig is jól megvoltak nélküled.

HENRIK

Én másképp gondoltam,
Principessa divina.

DELFIN *(fitymálva)*

Legyél realista. Nincs is szmokingod,
Nem engednének be. Egyébként meg,
Mindig mondtam: használd a saját
Kapcsolati tőkédet. Már ha van neked olyan.

HENRIK *(fölv teszi a tálról az utolsó szelet kenyeret, beléharap, de torkán akad a falat)*

Nem lehetünk felelőtlenek... *(Köhög)*
Egy körülbelül két centiméternyi,
Páros izomköteg, amit hangszálnak hívunk:
Ha ez tönkremegy, akkor vége.

Jön Győző. Ütemesen hátba veregeti Henriket

HENRIK *(Győzőnek)*

Nem tudsz valamit a marháról, amit rendeltem?

GYŐZŐ

Hm?

HENRIK (*föllumozza az étlapot*)

Itt van. Szürkemarha-pecsenye, csipős szilvaraguval,
Keserű csokoládé ráccsal...

GYŐZŐ (*álmélkodva, mintha először hallaná*)

Csokoládé ráccsal?

DELFIN (*Henriknek, kuncogva*)

Ezek itt elfelejtkeztek rólad?
Úgy gondolom, ezúttal sem volt
Igazán *bel canto* a beszéded, azért.
Nem tetted magad szerethetővé...
Amit a Hírlapban, két éve
Voltál bátor rólam leírni,
Az utolsó szóig aljas rágalom.

HENRIK (*gúnyosan*)

Habzó szájjal rágtad az újságot? *Principessa...*

DELFIN

Undorodom tőled.

HENRIK

Eszméletlen, mennyire nem látod magad.

DELFIN

Lerántottál? Azt hiszed, leránthatsz?
Nagyon csúnyán kibabrálhatsz velem?

HENRIK

Mi van még hátra, a Ceprano grófné?
Vagy Berta Sevillából? A Második Viráglány?
A lehető legmagasabban kezdted! És mi vár rád?
Még hány megalázó, semmi kis szerep?

Delfin elsápad, eltakarja az arcát. Alma fanyarul elmosolyodik, Krisztián a könyökére támasztja a fejét: előbb ínyencként, aztán fölháborodással figyel

ALMA (*kommentátorként bekapcsolódik a szomszéd asztaltól. Részvétellel*)

Aki szakadékszerű életet él,
Az hoz a társáról ilyen ítéletet.
Henrik nem kap elég érzelmi támogatást
A családtól... Ami nincs; vagy csak
Névlegesen van. Henrik magányos, azért keserű.

GYŐZŐ

De jó tudni: van szociális háló,
Ami fölfogná félúton, ha netán
Elkezdene zuhanni a mélybe...
Család. Mi leszünk a családjá. Szegény.

DELFIN (*megragadja Henrik gallérját*)

A Királyhágón túlról idejöttél,
Hogy otthon légy miközöttünk,
Hogy meggyógyíts minket,
Meválts minket, igazzá tégy minket;
Vagy ha sehogysem sikerülne a megváltás:
Lopva kifoszd és megbüntesd Budapestet?...
S bosszút állj rajtunk, hűtleneken?

HENRIK (*lefejt magáról Delfint*)

Meg vagy te húzatva? Megőrültél?
Elképesztő hülyeséget beszélsz,
Égbekiáltó ostobaságot... Szégyelld magad.

DELFIN

Bántottál; azt hitted, fáj? Csöppet sem fáj. Hol születted?

HENRIK (*kihúzza magát*)

Kalotaszentkirályon.

DELFIN

Egyem meg a szíved.
Szép hely, mondhatom, mert voltam ott.
Én meg Szegeden, képzeld, én se Budán.
Aki máshol született, kaphat azért még levegőt...
Jegyezd meg, én nem mondtam rád semmi rosszat.

GYŐZŐ

Szóval, Henrik, a frusztrádból építész
Magadban héroszi hübriszt?
Attól vagy ilyen hetyke? Vagy a bortól?

DELFIN (*Henriknek*)

Sérelmekkel hizlalod magad?

HENRIK

Ez durva volt. Rendkívül durva volt.
Hogy lehet ennyire korlátolt,
Kisstílú egy értelmes nő?
És te, Győző. Hallucináltam?
Nem tökmindegy, ki hol született?

DELFIN

Remegsz, mint amikor még bordó volt az útlevél?...
Én visszaadom a hegyeidet, a tótükreidet, mindent,
De ne fúrjál, ne nagyon sározzál, mert kitekerem a nyakad.
Menj a Turulhoz, a jurtába, Vasorrú Albert bácsihoz... Indulj.
Idejössz a világ végéről, fúrni-faragni a pestieket?

HENRIK

Ezt kikérem magamnak.

DELFIN

Ki van adva.

HENRIK

Valakivel összekeversz, Delfin.

Te túlmentél minden határon. Meg se hallom.

GYŐZŐ (*Henriknek*)

Nem veszed észre? A fölháborodás gyűrűje körbevesz.

Ez a visszaigazolás: máris azt hiszed,

Hogy evangéliumi hevülettel sikerült írnod valamit;

Hited szerint a színigazat. Előadás után

Ökölnyivé zsugorodott gyomorral

Gondolsz haza. Elhagy az étvágy!

Örömöd, ha van, csak azért van,

Mert kitisztítja a testedet Isten

Egyetlen délutánra, amíg írod a cikked.

Egyébként: életfogytiglan tűzpróba.

DELFIN

Nekem, akármennyire is fáj,

Édeserdély ugyanolyan ízű,

Mint bármi a földön: Skócia. Wales.

Casablanca. Alaszka. Provence.

Kell, vagy nem kell: odaát van.

Ha hiányzik, utazz oda. Máshol van, nem itt.

HENRIK

Erre nincs mit mondanom.

GYŐZŐ

Ez nem olyan, mint amikor még

Vásárhelyen ültél a Trocadéróban.

Ez a White Box, öregem, ez nem olyan.

DELFIN (*Almára nézve, megvilágosodik. Henriknek*)

Képzeld el, amikor nyomozáskor

Van öt ártatlan gyanúsított:

Te, Győző, Kálmán, Krisztián, én.

Melyikünk a lombrózó-alkat? Egyikünk sem.

GYŐZŐ

Melyikünk követte el a bűntényt? Egyikünk sem.

ALMA (*körbehordozza a tekintetét*)

Melyiküknél tapasztalható

Ráutaló magatartás? Egyiknél sem.

Melyikükre fogják rá a bűntényt?

HENRIK

Nincs honnét tudjam,
S aztán meg, nem is érdekel.

DELFIN

Melyikünknek van olyan sunyi képe,
Hogy kinézik belőle a tettest?...
Egyikünknek sem? De hiszen
A gyanúsított mindig a messziről jött
Ember. Szóval, te vagy az, Henrik!

GYŐZŐ (*Henriknek*)

Én nem foglalkozom vele, honnét jöttél.
Csak annyit mondok: csüggesztő ember vagy.
Ugyan mit zsákmányoltál
Abban az őserdő-expedícióban,
Ami az eddigi életed? Szomorúságot. (*Saját homlokára bök*)
Ott van a homlokodon a haláljegy.

ALMA (*Krisztiánnak, Győzőre mutatva*)

Ez vérlázító.

HENRIK (*Győzőnek*)

Saját magadat minősítetted.

Henrik hátat fordít Győzőnek.

Krisztián föláll, odajön, kérdően mered a társaságra

DELFIN (*Krisztiánnak*)

Én csak a véleményemet közöltem vele,
Őszintén és karakánul megmondtam, mi van.
Ha nem tetszik neki: menjen haza. (*Lassabban, tagoltan*)
Ha nem tet-szik ne-ki: men-jen ha-za.

KRISZTIÁN

Ezt komolyan mondod?! Atyaúristen...
Azonnal kérj tőle bocsánatot.

DELFIN

Az már nem változtatna a fekvésén.

KRISZTIÁN (*majdnem leül Henrik mellé, de aztán mégsem*)

Kurvára unom, hogy mindig ez megy. (*Leül a szemközti asztalhoz*)

*(Henrik föláll, eltűnik a mosdóban. Kálmán átül Delfin mellé.
Sértődötten és tartózkodóan szemlélik egymást. Zsuzsi a pult mögött áll,
Alma egy bárshéken ül)*

KÁLMÁN *(szemrehányóan)*

Én imádkoztam érted, hogy gyógyulj meg egészen,
Azt kértem, hogy javulj meg... A milánói domban:
Mellettem álltál, közvetlenül mellettem.

DELFIN

Én is imádkoztam... De én nem érted.
Általában nem kérek semmit, úgy imádkozom.
Még azt se, hogy legyen jó bárkinek.
Nem piacok Istennel,
Jóságot ígérve a jóságáért.
Az ima alkudozás: na mit adok cserébe,
Hogyha Tőle ezt meg azt kapok? *(Belegondol)*
Te református vagy, különben is...

KÁLMÁN *(kiissza a poharát)*

Az ilyenkor nem számít.

DELFIN *(villával megkocogtatja a poharát)*

Te kálomista, hűségese fiú vagy,
Ez meg az úrvacsora, vagy mégsem?...
Úrvacsora a White Box-ban.

*Jön Zsuzsi. Még a bárpultnál apró, szinte észrevétlen mozdulattal kigombolja
a blúza felső gombját, finoman kelletti magát, amikor Kálmánhoz lép*

ZSUZSI

Szabad még valamit hoznom?

KÁLMÁN

Még egy pohár bort, száraz vöröset.

ROLAND *(maga elé)*

Ejnye, Zsuzsi.

DELFIN

Én egy ananászlevet kérek.

ZSUZSI *(Kálmánt fürkészve, közben magában)*

Összehúzódnak a csakráid?... Nosza, üzd el a démonodat.
Tizenöt másodpercet kapsz rá. Kitakarítod a fejedből,
Megtisztítod a sejtjeidet. Tényleg szép feladat:
Képzeld el az Ideális Másod, aki a régi életében él.
Sztársebész. Biztos kezű traumatológus.

Nagy sármőr, akit naponta ér kísértés,
Mégsem lép félre. Ha mégis, akkor fű alatt.
Na látod! Lehetsz egyszer megint ilyen.

DELFIN

Ne hagyj magad eltéríteni, Kálmán. (*Zsuzsira pillantva, Kálmánnak elemez*)
A smink alatt még ott van
A pirospozsgás, márványarcú parasztlány.
A serdületlen, tejszagú csoda. Nézd,
Olyan édes. Kár, hogy a szantál-illatú
Könyvesbolt polcai közt tévedt el;
Egy szép napon majd biztosan hazatalál.

KÁLMÁN

Ő pontosan így boldog.

DELFIN

Irtózatos ezotéria!...

KÁLMÁN (*Rolandra pillantva, Delfin fülébe súgja*)

Ő meg egy Győző-klón... Győző-tanítvány.
Wannabe-Győző... Győző kicsiben.
Győző kistafirozza az embereit.

14

(Az eddigiek. Győző fényképeket mutat a mobilján Zsuzsinak. Roland kihozza az ananászlevet Delfinnek. Kálmán iszik)

GYŐZŐ (*halkan Zsuzsinak*)

Nézd, ez a Patrícia... Ő meg a Blanka.
Patinak kezdetben szelektív hallása volt,
És senki mással nem volt hajlandó beszélni,
Képzeld, csak mivelünk, csakis a szüleivel...
Itt Mariannal kirándulunk, Madeirán, tavaly májusban.
Ez a Blanka. Ő meg a Patrícia.

ZSUZSI (*lelkedéssel*)

Aranyosak... Jaj, de drága, de ennivaló.

ALMA (*gépiesen Zsuzsinak*)

Mutasd...

ZSUZSI (*Almát nézi, aztán a parkettát fixírozza*)

Az éjszaka második felében
Észak felől hidegfront éri el
Az országot. A szél északnyugatira fordul,
A front környezetében, illetve a front mögött
Többfelé viharossá fokozódik.

Egy-egy intenzívebb zápor várható,
A szél csak holnap csöndesül.

Szünet. Győző az ablakba áll. Kálmán föláll, a borszekrényt nézegeti

DELFIN (mint egy Agrippina)

Keveslem. Keveslem. Kicsinyhitűek!
Nem igaz. Nem zápor jön. Nem igaz, mert
Havazás jön. Sűrű, tömött
Felhőkből, sűrű pelyhekben
Havazás. Kétméteres hó. Azt szeretem.
Szeretném, ha idén tényleg jégcsap nőne
A párkányra, tömérdek hó hullna a hóra,
Millió dunnányi hó leesne
Az ünnepekre és a tetthelyekre,
A dérverte sétányra a Duna közepében...
Láttam, a Gellérthegy oldala csupasz,
A Tabán földje véraláfutásos.
Legyen fehér, arcátlanul fehér!
Pihenjen a megbocsátás
Vattájába takarva a város.

15

*(Győző el az irodájába. Alma, Roland, Zsuzsi, Delfin. Kálmán leül
Krisztián mellé)*

ALMA (Kálmánt nézi)

Mint egy ragály: mindenki *gyerekezik*,
Ami normális esetben nem baj... Minekünk
Kálmánnal már sohasem lesz gyerekünk.

ROLAND

A nagycsalád a gyávák menedéke.

ZSUZSI (önérzetesen)

Erős gyökérszet, ami álltunkban megtart,
Elszállni nem enged a tornádó idején.

ALMA

Melengető odú! Akolmeleg.

ROLAND

Melengető odú, ez így igaz.
A gyermek második esély. Ha az első
Már végleg elbaltázva, gondolom.
A szülők elhívják vacsorázni magukhoz,

De nincsen vacsora egyáltalán;
Aranygaluskát tálalnak tíz tájban,
Előtte végignézheted a fürdetést.
S egy kérdés sem hangzik el:
„Vendég, mi van veled?
Mi újság az elméddel,
A lelkeddel, az ágyékkoddal?”

ALMA

Az teljes mértékben magánügy.

ROLAND

Babácska is az!... A gyermek időrabló,
Mentség mindenre a gyermek,
A késésre, mulasztásra, hibára...
A fürdetés egyenesen a halálom,
Ez a gyermekfölmutatási terror!...
Ettől tényleg kíméljenek meg.
A szülők mikor látják végre be,
Hogy szemük kicsi fénye
Az elkövetőkön kívül
Egyetlen halandót sem érdekel?...
Szülő? Egyet sem ismerek, akit
Nem faltak föl a saját fiait,
Ezek a fordított Szaturnuszok.
Mondd, nagyon muszáj gyereket csinálni?

ALMA

A legjobb benne: nem kötelező.
Nézd a *készeket*, és gondoldj arra:
Aki saját maga nem vitte semmire,
Az utódaiban majd megvalósul,
Az gyermekeiben gyarapodik.
De persze, a traumáját örökíti,
És nem az erényét: pláne, hogyha nincs neki...

ZSUZSI (*fölsattan*)

Hogy mondhattok ilyeneket?...
A gyermek maga a csoda.
Öröm nézni, ahogy fejlődik.
Két lábra áll. Gügyög és gagyog.
Szavakat mond. Mondatokat mond.
Virágba borul. Napról napra szebb lesz és egészségesebb.

ROLAND

Míg nem röppen ki a házból, kínozz minket.

A gyermek a béklyó!
Bízzuk a szitterre, a nőrszre, az osztályfőnökre,
Talán nyugtunk lesz... Mariann nem jön?
Üvöltse világgá, hogy: „A gyermek a börtön,
Hisz a mézes hétvégét mindig otthon töltöm...”

ALMA

Istenem, a gyerekek. Rájuk csodálkozom.
Mind gyönyörűek, mindegyik meglepetés,
Mégsem hagynak időt a gyönyörre;
Megfojtják, kizsigerelik
A minőségi életet,
Kincsünket, az időt...

ROLAND (*suttogva*)

Mit imádunk mi a csöppségen?
Hogy még ártatlan? Két percig az.
A világ rendje alapján hülye felnőtt lesz.
Hülye luvnya. A képünk mása. Konok, hülye fasz.

Delfin föláll, odamegy Krisztiánhoz, és a fülébe súg valamit

KRISZTIÁN

Ismételd meg, nem hallottam.

DELFIN

Oké. (*Súg Krisztiánnak*)

ALMA

Mint egy merénylet a kulcsin ellen,
Olyan az édeni gyermek.
Még nem akarok anyuka lenni,
Kötényhassal, gravitáló emlővel,
Szétforgácsolt mellbimbókkal.
Néztem a barátnőmet, olyan volt,
Mint egy hamvas őszibarack, amikor
Gólyák voltunk. Láttam a múltkor,
A Lukács fürdőben, meztelenül.
Láttam, maradéktalanul
Földre tiporta, lerombolta a gyermek.
Azelőtt, mint egy villi a rengeteg erdő mélyéről;
Most meg, mint egy hájas masamód.

ZSUZSI

Tornázz, és add le a fölöslegedet:
A ráncok kisimulnak, a bőr újra feszes lesz.

Krisztián a szája elé kapja a kezét, és döbbsen Delfinre pillant

ALMA

Még ha csak ez volna a baj, csak a test!
Ez olyan szolgálat, amivel még bőven ráérek.
Huszonyolc leszek.
Igenis, *van* bennem szeretet.
A gyerek eszméje olyan vonzó... De a többi,
Az elszánt ordítás egyfolytában!...
Az önzés ifjúsága olyan irgalmatlan!
Aki még senki, cserébe nem adhat semmit,
Mégis kér tőlem valamit,
Nemcsak kér, követel:
Időmet felébe metszené.
Ég és föld zeng a kívánságától.
KRISZTIÁN (*lopva Delfinre pillant*)
Ez igaz?

Delfin lesüti a szemét. Sötét

